Додаток 1 до наказу від 31.08.2026 №68р

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом директора
Закладу дошкільної освіти № 290
Запорізької міської ради
від «31» серпня 2026 року №68р
Директор _____ Олена КОЛІСНИК

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання та протидію насильству, булінгу (цькуванню)
та жорстокому поводженню з дітьми
у закладі дошкільної освіти № 290 Запорізької міської ради

1. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає систему заходів щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), та жорстокому поводженню з дітьми у Закладі дошкільної освіти (яслах-садку)№290 Запорізької міської ради (далі — ЗДО), порядок виявлення ознак насильства, приймання та реєстрації повідомлень, реагування на них, взаємодії працівників ЗДО з батьками (іншими законними представниками) дітей, органами та службами, а також організації допомоги постраждалим.

1.2. Положення розроблено відповідно до:

- Конституції України;
- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про дошкільну освіту»;
- Закону України «Про охорону дитинства»;
- Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;
- Закону України «Про соціальні послуги»;
- Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»;
- Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»;
- постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми»;
- постанови Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми»;
- наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу» у редакції наказу МОН України від 18.06.2026 № 961;
- інших нормативно-правових актів України з питань захисту прав та найкращих інтересів дитини.

1.3. Положення є локальним нормативним актом ЗДО та є обов'язковим для виконання всіма працівниками закладу.

1.4. Дія Положення поширюється на:

- вихованців ЗДО;
- педагогічних працівників;
- адміністрацію;
- інших працівників;
- батьків та інших законних представників дітей;
- інших осіб, залучених до освітнього процесу або які перебувають на території ЗДО.

1.5. Основним пріоритетом під час реалізації цього Положення є найкращі інтереси дитини, забезпечення її права на безпечне, здорове, психологічно комфортне та недискримінаційне освітнє середовище.

2. Основні терміни
2.1. У цьому Положенні терміни використовуються у значеннях, визначених законодавством України.
2.2. **Насильство** — фізичне, психологічне, сексуальне чи економічне насильство, а також інші форми жорстокого поводження з дитиною.
2.3. **Булінг** (цькування) — психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою щодо дитини, з якою вони є учасниками колективу закладу освіти, або дитиною щодо іншого учасника цього колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси постраждалої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.
2.4. Відповідно до чинного Порядку МОН систематичність для цілей визначення ознак булінгу означає вчинення насильства два і більше разів протягом 12 місяців.
2.5. **Постраждала особа** — учасник колективу ЗДО, стосовно якого вчинено насильство.
2.6. **Кривдник** — учасник колективу, який вчинив насильство щодо іншого учасника колективу.
2.7. **Свідок** — особа, яка була очевидцем насильства або якій відомі обставини, що стосуються відповідного випадку.
2.8. **Повідомлення** — інформація про можливий випадок насильства, булінгу або жорстокого поводження з дитиною, подана усно, письмово, електронною поштою, телефоном або іншим визначеним ЗДО способом.
2.9. **Факт вчинення булінгу встановлюється виключно судом рішенням, що набрало законної сили. Комісія ЗДО не встановлює факт булінгу.**

3. Принципи діяльності ЗДО
3.1. Діяльність із запобігання та протидії насильству здійснюється на принципах:
- пріоритету найкращих інтересів дитини;
- поваги до гідності та прав дитини;
- недискримінації;
- ненасильницької поведінки;
- конфіденційності;
- невідкладності реагування;
- недопущення повторної травматизації дитини;
- партнерства з батьками;
- об'єктивності;
- неупередженості;
- пропорційності заходів реагування;
- забезпечення права дитини бути вислуханою відповідно до її віку та рівня розвитку;
- недопущення помсти або переслідування особи, яка повідомила про можливе насильство.

3.2. Будь-яке приниження, залякування, погрози, образи, фізичні покарання або інші форми поводження, що порушують гідність дитини, є неприпустимими.

4. Система запобігання насильству та булінгу
4.1. ЗДО забезпечує постійний, системний характер профілактичної роботи.
4.2. Основними напрямами роботи є:
- формування безпечного освітнього середовища;
- оцінювання ризиків насильства;
- виявлення потенційно небезпечних ситуацій;
- навчання працівників;
- інформування батьків;

- формування культури ненасильницького спілкування;
- розвиток емоційного інтелекту дітей;
- навчання дітей способам звернення по допомогу;
- психологічний супровід;
- аналіз кожного інциденту;
- недопущення повторення випадків;
- взаємодія з відповідними службами.

Такі вимоги відповідають Типовій програмі КМУ № 658, яка передбачає, зокрема, оцінювання ризиків, доступні способи повідомлення, журнал внутрішніх інцидентів, навчання персоналу та інформування батьків.

5. Обов'язки директора ЗДО

5.1. Директор:

- затверджує це Положення;
- забезпечує його оприлюднення;
- ознайомлює працівників із Положенням;
- визначає відповідальну особу за реєстрацію повідомлень;
- забезпечує функціонування доступних каналів повідомлення;
- організовує навчання працівників;
- забезпечує оцінювання ризиків;
- розглядає повідомлення про можливе насильство;
- забезпечує невідкладне інформування компетентних органів у випадках, передбачених законодавством;
- формує комісію;
- організовує її роботу;
- забезпечує психологічну та іншу необхідну допомогу;
- контролює виконання рішень комісії;
- аналізує причини та умови, що сприяли виникненню інциденту.

5.2. У разі повідомлення про насильство з боку директора працівники, батьки або інші особи звертаються до засновника або відповідного органу управління освітою.

6. Обов'язки працівників

6.1. Працівник ЗДО зобов'язаний:

- не залишати без уваги ознаки насильства;
- негайно припинити насильницькі дії, якщо це можливо без створення додаткової небезпеки;
- забезпечити безпеку дитини;
- за необхідності надати домедичну допомогу;
- викликати екстрену медичну допомогу;
- повідомити директора;
- подати повідомлення про інцидент;
- не проводити самостійного «розслідування»;
- не допускати тиску на дитину;
- не вимагати від дитини неодноразово переказувати травматичну подію;
- дотримуватися конфіденційності.

6.2. Працівник не має права приховувати випадок насильства або домовлятися з батьками про його «неофіційне вирішення».

7. Канали повідомлення

7.1. У ЗДО забезпечуються такі способи повідомлення:

- особисте звернення до директора;
- письмова заява;
- усне повідомлення;
- телефонне звернення;
- електронне повідомлення;
- скринька для повідомлень;
- повідомлення через відповідального працівника;
- інші доступні способи.

7.2. Повідомлення може бути подане анонімно, якщо це допускається законодавством та характером ситуації.
7.3. Інформація про способи звернення розміщується:
- на інформаційному стенді;
- на вебсайті ЗДО;
- у батьківських інформаційних матеріалах;
- у доступному для працівників місці.

8. Реєстрація повідомлення
8.1. Кожне повідомлення реєструється в день його надходження.
8.2. Якщо повідомлення надійшло у вихідний, святковий або інший неробочий день чи в позаробочий час, його реєстрація здійснюється у перший наступний робочий день.
8.3. Відповідальна особа веде Журнал реєстрації повідомлень про можливі випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.
8.4. Доступ до журналу мають лише уповноважені особи.
8.5. Документи зберігаються з дотриманням вимог законодавства про захист персональних даних та конфіденційність.
Новий Порядок МОН прямо передбачає реєстрацію кожного повідомлення та його розгляд директором протягом однієї доби.

9. Порядок первинного реагування
9.1. Якщо працівник виявив можливий випадок насильства
Працівник:
1. Припиняє небезпечну ситуацію.
2. Забезпечує безпеку дитини.
3. За необхідності викликає 103.
4. Повідомляє директора.
5. Фіксує первинну інформацію.
6. Не проводить самостійного встановлення вини.

9.2. Дії директора
Повідомлення розглядається протягом однієї доби з дня реєстрації.
Якщо виявлено ознаки насильства, директор невідкладно, у строк, що не перевищує трьох годин, вживає передбачених законодавством заходів, зокрема повідомляє батьків, якщо вони не є кривдниками, та письмово інформує уповноважений підрозділ Національної поліції та службу у справах дітей із одночасним інформуванням відповідних органів, визначених Порядком.

10. Комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми
10.1. Для розгляду випадків директор формує комісію відповідно до Порядку КМУ № 1513.
10.2. До складу комісії можуть входити:
- директор;
- представник адміністрації;

- педагогічні працівники;
- практичний психолог;
- соціальний педагог — за наявності;
- представник служби у справах дітей — за погодженням/участю відповідно до законодавства;
- інші необхідні фахівці.

10.3. У разі потреби до роботи комісії можуть залучатися представники Національної поліції; служби у справах дітей; соціальних служб; закладів охорони здоров'я; інших суб'єктів реагування.
10.4. Член комісії не бере участі у розгляді, якщо існує конфлікт інтересів.
10.5. Засідання комісії проводиться не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення у випадках, коли виявлено ознаки насильства.

11. Права дитини під час розгляду
11.1. Дитина має право:
- бути почутою;
- висловити свою позицію;
- отримати допомогу;
- бути захищеною від повторної травматизації;
- не перебувати в безпосередньому контакті з особою, яка могла завдати їй шкоди;
- отримати психологічну підтримку.

11.2. Вислуховування дитини здійснюється з урахуванням її віку та рівня зрілості.
11.3. Відповідно до чинного Порядку вислуховування дитини комісією здійснюється за участю батьків або їх представників та практичного психолога/соціального педагога, якщо інше не погоджено у встановленому порядку. Дитина також може подати письмову інформацію. Факт вислуховування та основний зміст позиції фіксуються.

12. Заходи допомоги та виховного впливу
12.1. Заходи визначаються індивідуально з урахуванням найкращих інтересів дитини.
12.2. Можуть застосовуватися:
- психологічна допомога;
- індивідуальні консультації;
- корекційно-розвиткові заняття;
- соціально-педагогічний супровід;
- робота з батьками;
- формування навичок ненасильницького спілкування;
- спостереження за дитиною;
- заходи з відновлення безпечного середовища;
- заходи щодо недопущення повторення інциденту;
- залучення відповідних фахівців.

12.3. Заходи не повинні завдавати дитині додаткової психологічної шкоди або призводити до повторної травматизації.
12.4. Примирення сторін не може бути нав'язане дитині. За новою редакцією Порядку заходи, спрямовані на примирення, допускаються лише добровільно, без ризику повторного насильства та з урахуванням висновку психолога.

13. Запобігання повторним випадкам
13.1. Після розгляду кожного випадку ЗДО проводить аналіз:
- причин виникнення;
- умов, що сприяли інциденту;
- ризиків;

- ефективності вжитих заходів;
- необхідності зміни організації освітнього середовища.

13.2. За результатами аналізу можуть змінюватися:
- організація чергування;
- правила перебування дітей;
- педагогічні підходи;
- організація взаємодії дітей;
- маршрути супроводу;
- заходи психологічної підтримки.

14. Профілактична робота

ЗДО щорічно затверджує план заходів щодо запобігання насильству та булінгу.

До плану включаються:
- навчання педагогічних працівників;
- інструктаж працівників;
- консультації психолога;
- тематичні заняття з дітьми;
- робота з батьками;
- інформаційні кампанії;
- оцінювання ризиків;
- аналіз інцидентів;
- моніторинг психологічного клімату;
- оновлення інформаційних матеріалів.

15. Оцінювання ризиків

15.1. Не рідше одного разу на рік у ЗДО проводиться оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження.

15.2. Додаткове оцінювання проводиться після серйозного інциденту.

15.3. Оцінюються:
- приміщення груп;
- спальні;
- санітарні приміщення;
- укриття;
- ігрові майданчики;
- місця, де діти можуть залишатися без достатнього нагляду;
- взаємодія працівників із дітьми;
- комунікація між дітьми;
- цифрове середовище;
- робота з батьками.

16. Неприпустима поведінка працівників

До неприпустимої поведінки належать:
- фізичне покарання;
- крик із метою залякування;
- образи;
- приниження;
- висміювання;
- погрози;
- залякування;
- навмисне ігнорування потреб дитини;
- дискримінаційні висловлювання;

- покарання їжею, сном, туалетом тощо;
- примус до фізичного контакту;
- залишення дитини без належного нагляду;
- розголошення конфіденційної інформації про дитину.

17. Фізичний контакт із дитиною

17.1. Працівники уникають непотрібного фізичного контакту з дітьми.

17.2. Фізичний контакт допускається лише тоді, коли він обумовлений змістом діяльності, доглядом, безпекою або необхідністю надання допомоги.

17.3. У випадках, коли передбачається необхідний фізичний контакт, він має здійснюватися у безпечних умовах, передбачених законодавством та локальними правилами ЗДО.

18. Конфіденційність

18.1. Інформація про дитину та обставини інциденту є конфіденційною.

18.2. Забороняється:

- обговорювати ситуацію з іншими батьками;
- поширювати інформацію в батьківських чатах;
- публікувати фото/відео;
- називати дитину «кривдником» до відповідного встановлення обставин;
- поширювати персональні дані.

18.3. Інформація надається лише тим особам, яким вона необхідна для виконання законодавчо визначених повноважень.

19. Взаємодія з батьками

19.1. Батьки мають право:

- повідомити про підозру на насильство;
- отримати інформацію про порядок реагування;
- бути поінформованими про заходи щодо захисту дитини;
- отримати психологічну та іншу необхідну допомогу;
- надавати пояснення;
- брати участь у заходах, передбачених законодавством.

19.2. Батьки зобов'язані сприяти забезпеченню безпеки дитини та виконувати законні вимоги працівників і адміністрації ЗДО.

20. Відповідальність

20.1. Особи, винні у насильстві, булінгу, жорстокому поводженні або неналежному виконанні обов'язків щодо захисту дітей, несуть відповідальність відповідно до законодавства України.

20.2. Працівники ЗДО несуть відповідальність за невиконання обов'язків щодо реагування на відомі їм випадки насильства у межах, визначених законодавством.

21. Контроль та моніторинг

21.1. Контроль за виконанням Положення здійснює директор.

21.2. Щорічно аналізуються:

- кількість повідомлень;
- види інцидентів;
- результати розгляду;
- повторні випадки;
- ефективність заходів;
- результати оцінювання ризиків;
- стан психологічної безпеки.

21.3. За результатами аналізу директор затверджує заходи щодо вдосконалення системи безпеки.